

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Bulgária napja.

Ma van az ó-naptár szerint február másodika, a görög egyházban Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe. Ez a nap a legújabb Balkán-fejedelemségben, Bulgáriában egy új korszak kezdete lesz: ma fog megtörténni Boris hercegnek, a bolgár trónörökösnek hithagyása és apjának a bolgár fejedelmi trónon való elismerése.

A történet folyamán sokszorosan érintkezett országunk története a bolgár nép történetével. Amint a magyar megjelent Európa téerein az első nép, melyhez szorosabban fűződött, a bolgár volt. Némi atyafiságot is tartott vele.

Utjuk később kétfelé vált. Magyarországot Rómától kapta a keresztény hitet, Bulgária a schisma karjaiba dőlt. Az északi kolosszus ellen nem volt képes megvédeni sem önállóságát, sem nyelvét.

Más hódító nép ráerőszakolja nyelvét és szokásait a meghódoltakra. A bulgárral megfordítva történt. Eldobta magától előbbi nemzeti nyelvét és felvette a meghódoltakét. A bolgár nép nem tartozik a szláv népek családjához, — de ezt ma már csak a történettudósok tudják. A népnek nyelve is, érzelme is szláv.

A későbbi időben megszakadt az érintkezés a két nép között. Csak a legújabb kor története irányította figyelmünket ismét a Balkán-népekre s ezek között Bulgáriára is.

A berlini conferentia döntő fordulatot

adott a Balkán-államok fejlődésének. E népekben is felébredt a függetlenségre való törekvés. A művelt nyugat rokonszenvével kísérte küzdelmüket, sőt támogatta is azt.

Mióta monarchiánk megvetette lábát a Balkánon, mi is nagyobb figyelemmel és érthető érdeklődéssel kísértük a keleti dolgokat. Andrássy Gyula gróf genije megszabta monarchiánk külpolitikáját, melynek sulypontja keletre lett áthelyezve. Az volt a cél, hogy ott növeljük monarchiánk befolyását és ellensúlyozzuk az orosz befolyást.

Ez a politika ültette Koburgot is a bolgár trónra. De be kell vallanunk, hogy az utóbbi években nem sokat tettünk Ferdinánd trónjának megerősítésére s a bolgár nép rokonszenvének megnyerésére. Annál többet tett Oroszországnak.

Mióta Stambulov megbukott és Szófia piacán oly gyászos véget ért, teljesen megszűnt minden befolyásunk.

Nem csuda, hogy az ingadozó fejedelem megunt a várast, türelme kifogyott és oda fordult, ahonnan jobban bízatták: Oroszország felé.

Ma teszi ez irányban az elhatározó lépést. Szakítva családjá hagyományával, megszegve adott ígérését feleségét elűzi magától és két esztendősi fiát hithagyásra kényszeríti.

Az Oroszország felé tett közlekedésnek már is jutalmát látja. Pétervárott eddig hallani sem akartak Ferdinánd fejedelem elismeréséről, választását törvény-

telennek, őt magát bitorlónak tartották. És ma ajándékkal az elismerést kapja.

Fog-e vajjon e nap áldást hozni Bulgáriára? Meg fogja-e csakugyan erősíteni az ország függetlenségét s a fejedelem trónját? A jövő a népek Istenének kezében van. De hitszegéstől bajosan várhatni áldást. Azt pedig a történelemből tudjuk, hogy a minden oroszok czárja ingyen nem osztogatja kegyeit.

A Stambulov-párt lapja a »Swoboda« emlékeztet arra, hogy a 6-os számú esztendő végzetesek a Balkán-államok történetében. 1866-ban Cuza herceget kergették el a románok; 1876-ban megölték Abdul-Aziz szultánt; 1886-ban a derék Battenberg lett az áldozat. Vajjon mi fog történni 1896-ban?

Törődjék vele a bolgár nép.

De a mai nap eseményeiből nekünk is le kell vonni a következtetést.

Hogy végbemehetett az, aminek ma Sofia a színhelye, az monarchiánk keleti politikájának hibája. A »Neue Freie Presse« és a »Pester Lloyd« konstatálja, hogy Kálnoky és Goluchowszky külügyminiszterek biztatták Ferdinándot, hogy közeledjék Oroszországhoz. A Ballplatzról messze el látni, de azt bajosan gondolták, hogy ez legyen következménye tanácsuknak. A mai sofiai eseményt meg nem történné tenni nem lehet. Éppen azért kétőzött éberséggel kell figyelnünk a balkáni eseményekre, hogy elvesztett positiókat visszanyerhessük.

Dr. Szalárdi Gyula.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Pokol.

Írta: Szomorj Emil.

Olyan most, a milleniumi kiállítás küszöbén Budapest, mint egy bálba készülő tündérszépü szőke asszony, aki bodros haját féssülve, ragyogó boldogságában azon tündökdik, el fog-e bódítani mindenkit, aki reátekint. elkápráztatja-e azokat, akik közelébe érnek. Pedig tudjuk, hogy meg van győződve töprengésének igazságáról és szépsége önfelelt tudatában szinte lehetetlen, hogy teljes sikerében csak egy pillanatra is kételkedhessék.

De a készülődések közepett jól esik az elábrándozás s miálatt körülte mindenki azon van, hogy a maga picziny segítségével hozzájáruljon a szépség eklatáns diadalához, az asszony maga hallgatagon gyönyörködik az osztatlan sikert megelőző izgalom szenzációjában.

En Istenem, sokat, nagyon sokat tudnék még önöknek mondani a bodrosfejű, aranyzőke asszonyságról, hasábszáma tudnék írni megkapó egyszerűségéről, szépsége varázsáról, szíve minden jóságáról, de hiszen jól ismerik önök is, és immár ismeri mindenki, bár nemcsak a mi országunkról, de egész Európáról beszélnek.

Nem, nem akarom fölfedezni önöknek Budapestet és nem óhajtók önöknek az ezredéves kiállításról sem szólni. Hiszen itt méltóztatnak majd teljes számban, a legapróbb részletét is látják lenni majd ennek a mílegnevezetesebb ünnepünknek, amely előre vetett fénysugaraival máris bearanyozza az egész láthatárt.

És szinte jól fog esni, hogy e boldog és mindenekfölött vidám ünnepek elragadó árjában akadunk olyan dologra, amely a maga nagy érdekességével, mély és komoly motívumaival egy percze a maga számára is követel valamit az ország lázas érdeklődéséből . . .

Valljuk be őszintén, hogy merész, sőt vakmerő vállalkozás például egy mulató társaság asztalára egy koponyát odavetni. Hány ember van Magyarországon, aki ezt valaha megeselekedte? Én, fájdalom, egyet sem ösmerek és ha van, legfőképp azt sajnálom hogy velem nem kísérelte meg veszedelmes experimentumát. De milyen furcsa is lehet! Egy halálfej, amint ott gurul hosszucsőrű, finoman metszett poharak között, amelyekben nem tudom miféle Extra Dry gyönyörözik. Pedig semmi sincs a dologban. A halálfej nagyon szép valami, csak rideg egy kissé és mindenekfölött igaz tulságosan.

S most engedjék meg nekem, hogy egy tova gördülő halálfej révén a Pokolról beszélhessek.

A milleniumi esztendőre Budapest főváros olyan látványosságot kap, amelyhez fogható eddigélel nincsen sehoh a világon. A megelevenedett pokol lesz ez, Dante hatalmas fantáziájának megvalósítása. A városligeti faszorog végén, Márkus műépítész által tervezett kolosszális, kívülről is monumentális palotában ugyanis májustól kezdve megelevenítik Allighieri Dante isteni színjátékának megrendítő részét: a Pokolt.

Ahogy a látogató egy félig homályos, temperált levegős folyosón végigmegy, egyszerre barlangszerű nyíláshoz jut, amelyen belépve,

megkezdődik az a meseszerű út, amelyet Dante Virgiliusnak a társaságában megtett, minden poklokon keresztül.

A Styx folyó sárgás-vörös habjai folynak előtte, amelyen Charon kormányozza óriás, a kinyitódó lelkekkel szinte rogyásig megtelt ladikját. Halálos rettegés ül minden arcon, menekülni iparkodik férfi és asszony, öreg és fiatal bűnös, mert már látják a pokol vérvörös tatóngó száját s elől az örökös háromfejű Cerberus félelmetes, vérfagyasztó alakját, amint vörös szemével tekint alá és körmeivel szagolja le a lelkekről bőrüket.

S a kapun túl végigmegyünk a hét poklon s minden apró fázist a leghivebben, legmegkapóbban látunk, szakasztott úgy, ahogy Dante harminczhárom énekben megírta. Elöl végtelen sokaságban menekülnek a darazsaktól üldözöttek: arczukról és testükről vér csurog a sok marástól. A távolban hétszeres köfállal körülvett vár látszik, tövében néhány nagy szakálu öreg ember áll, köztük nagy pallosára támaszkodva Homér; odébb a pokoli forgószél forgatja, rángatja a sötét, fedett háttérben a lelkeket, melyek, mint a madarak repülnek tova.

Itt látjuk egész rémségében a kigyó-farku óriás Minoszt, amint tüzes szemmel, vicorgó foggal bámul alá az örök zápor és jégesőben vergődő sokaságra.

Odébb az életben fősvények és zsgoriak tolják fel s alá a pénzes tömlőiket, a tulsó parton pedig a hegyoldalból fakadó vízforrás bugyog alá a mélységbe s ott mocsárt alkot,

Ugron a helyzetről.

Ugron Gábor, a függetlenségi és 48-as anyapárt vezére, akit a B. H. egyik munkatársa meginterwiewolt, a többek közt a következőkben nyilatkozott a politikai helyzetről: Nem tartja valószínűnek, hogy a kormány feloszlassa a képviselőházat, mert ha a kormány a most lefolyt botrányok és leleplezések után új választásokba menne bele, csak két dolog közt választhat: vagy agyon löveti az embereket, vagy megbukik. De még azonkívül, hogy az ellenzéknek jó alkalma nyílnék a választásra, mert van beszéd tárgya bőven, hisz az egész rendszerről hullott le a lepel, a sajtó sem fog elhallgatni. Pedig ez kezdte a leleplezéseket, a képviselőház csak eléggé kiméletesen tárgyalta azokat. Kiméletesen, holott Bánffy ezt sem érdemelte, mert tisztára föllentett, mikor a Pulszky-ügyben a regnikoláris bizottságra hivatkozott. A bizottság sohasem szavazott meg pénzt az olaszországi képviselőségekre. Ez ki is fog tűnni a bizottság jegyzőkönyveiből. Wekerle föllépését — habár régóta gyűlöli Szapáryt, — ez utóbbi ellen tapintatlannak tartja. Az ellenzék harcziás hangulatban van — folytatta Ugron, — de ez a harcziás hangulat inkább csak a függetlenségi anyapárton látszik, a Kossuth-árnyalat új évtől kezdve majdnem mindig hallgat. Ma azonban rosszabb a kormány helyzete, mint bármily költségvetési vita alkalmával. Ma már a nemzeti párt is, mely az Isten-béke miatt nem mehetett egész erővel a tárgyalásokba, támadásba fejlődik, s a Wekerle-féle tapintatlan támadások elkeserítik a pártönkívülieket is. A jövő fejlődésére vonatkozólag kijelenté Ugron, hogy ez abban áll, hogy a korrupciós rendszer fölöslegessé váljék, s ezt csakis egy új alakulással lehet elérni. Az új alakulásnak pedig a kormánypárt színe-javából, a nemzeti pártból, s a pártönkívüliekből kell állnia, a kik a maguk népszerűségét vigyék az új pártba, s ezzel lehetővé teszik, hogy erkölcsileg és számbelileg megnövekedve, a salakosokat eltávolítsák maguktól. Ha azonban a kormány ezt az újjászületést nem tudja elég rohamosan megcsinálni, a 67-es rendszer megbukott.

XIII. Leo a katolikus sajtóról.

Az Amsterdamban megjelenő Tijd című katolikus napilap a napokban ünnepelte fennállásának ötvenéves jubileumát. XIII. Leo pápa ez alkalomból a következő levelet intézte a nevezett lap szerkesztőségéhez:

Kedves Fiaim, üdvözlét és apostoli áldást! Jó és elismerésre méltó gondolat volt tőletek, ötven év lefolyta után visszaemlékezni lapotok alapítására s ünnepet ülni. Ez nagyon örvendetes hír volt előttünk. Mert tudjuk, hogy mi csoda czél lebegett a lap szerkesztői előtt, s hogy minden téren milyen örvendetes eredményeket ért el a lap. Míg hűen és rendületlenül kitarított az egyház, mindnyájunk anyja mellett, a katolikus vallás érdekeit és dicsőségét mindenkor szem előtt tartotta, s a hazának nagyságáért és dicsőségéért is mindenkor buzgólkodott.

Dicsőkedhetik vele, hogy sikerrel működött egy elvijelentőségű kérdés megoldásán, a hierarchia visszaállításán, s egyszersmind erőteljesen küzdött az igazságért és a katolikus intézményekért a század tévedéseivel szemben.

A midőn ez érdemekre hivatkozunk, a régebbi időkre emlékezünk vissza, de akarjuk, hogy ti is, kedves fiaim, részt vegyetek e dicséretben, mert oly lelkiismeretesen követtétek elődeitek nyomdokait, ugyanazok a meggyőződéseitek, mint az övéik, s ugyanoly szellemben működtek. Mivel az a legfőbb vágyatok, hogy napról-napra újabb és újabb sikerekkel feleljétek meg várákosunknak, — bizonyára teljesedni fog kívánságotok, ha a vallásnak az ügye, mely egyszersmind a közjó is, nemcsak erős, hanem olyan védelmezőket fog bennetek találni, akik mindenekelőtt olyan fegyverekre támaszkodnak, aminek az isteni evangélium előírásai és e szent székől kiinduló tanítások a kezeitekbe adnak.

A ti helyzetetekben az a főfeladatotok, hogy minden alkalmat felhasználjatok, mely alkalmas arra, hogy a vallás iránt érdeklődő lelkeket megerősítse és felvilágosítsa.

Reméljük, hogy e tekintetben belátásotok és buzgóságotok nagy sikere lesz azon nagy czél elérésére, amely legfőbb vágyaink végczélja: hogy a katolikus egységen kívül állók ismét egyesüljenek Rómával. A keresztény tan alapelvét, a hit és az egyház lényeges ismeretét, az egységet ismét és ismét tárgyalni kell, akár ismertette, akár védelmezve. Az emberi nem régi ellensége éppen ez elv ellen har-

czol nagy heveséggel, abban a reményben, hogyha Krisztus követői meghasonlanak, Krisztus ellen fordulhat, s megváltási művét egy csapással szétzúzhatja. De Krisztus sem önmagában, sem misztikus testében nem oszolhat meg soha.

Mi tehát meg vagyunk róla győződve, hogy minden erőttől támogatni fogjátok törekvéseinket, valamint a többi katolikusok is akik, mint ti, napilapot vagy ujságot szerkesztenek.

Hogy fáradozásainknak jobb és gazdagabb gyümölcsei legyenek, figyelmeztetlek benneteket, hogy sok okosságot, mérsékletet és egyetértést tanúsítsatok. A tulajdonságok segítségével el lehet tüntetni a katolikusok közül a sok félreértést és nehézségeket, s ezzel növekedni fog az erő, amelyet a küzdelemben eleneinkkel szemben ki lehet fejteni.

Különböztetlek, hogy még nagyon sok a kívánni való, de ezeket ti is jól érzitek, mert sziveitek telve vannak szeretettel a haza és embertársaitok iránt.

Munkabér és sztrájk.

(IV.)

Megpróbálták ezt már több helyen és az eredmény a legjobb esetben az lett, hogy a munkások azt a bért, amit eddig hetenkint kaptak — az év végén, a leszámolás után kapták kezeikhez. A legtöbb esetben pedig eddigi bérüknél is kevesebbet kaptak. Nem is csoda. Mert ez esetben a munkások a rizikót is magukra vállalják, a veszteségben is osztozkodniuk kell. Sokat árt az ilyen vállalatnak az is, hogy az ellenőrzés miatt jogukban áll a munkásoknak betekinteni az üzleti könyvekbe, a számadásokba, — valamint az is, hogy a munkaadónak nincs feltétlen rendelkezési joga a munkások felett és hogy meg van kötve a keze a termelt áruk értékesítésénél. — Még nagyobb baj az, hogy az egész dolog nagyon szocialisztikus izü és veszélyezteti a személyes szabadságot s a személyes tulajdont.¹⁾

Egészen más az u. n. *jutalmazási rendszer*, mikor t. i. a munkaadó a kikötött igazságos béren felül még a tiszta haszon-

¹⁾ Reischl, Munkáskérdés és szocializmus 290-295. II.

amelyben fejjel, lábbal, mellel ütök, verik, marcangolják egymást az elkárhozottak.

A mocsár végén torony áll s a háttérben az izzó belsejü kinok vára. A torony tetején a három furia vert tanyát. Elhaladva a szédítő magas várfalnál, az égő sírok mezejéhez jutunk, amelynek koporsóiban öreg emberek fekszenek. Itt van Anasztázusz sirja is, amelyet elhagyva megpillantjuk a bikafejű, könnyező Minotauruszt. Lent a völgyben feltűnik a vérpatak, melynek egyre szélesedő partjainál a centaurok lövik halálos nyilait.

A vízpatak tulsó oldalán az ember-erdő minden rémes szépségében tárul elénk. Az öngyilkosok erdejében a fák is ember alakúak, melyek tetejében az ember-arcu hárpia ülnek. A fák között nőstény kutyaóktól üldözött emberek futnak, kik közül néhány eléri a beláthatatlan homoksivatagot, amelyre lángpelyhek omlanak alá. A sivatagnak szikla vet határt, melynek tetején egy aranyfejű óriás öreg áll.

Tovább haladva Geryont, az ember-arcu sárkányt pillantjuk meg. Alatta a kétségbeesett, fullasztó gőzben össze-vissza futkosnak az életben gazemberek és az árkok, barlangok és mély kutakban keresnek menedéket az őket üldöző ördögök elől.

Az égő lámpák mezeje, a jószok és kuruzsok bucsujárása után a kolosszális nagyságu szurok-tó vonja magára figyelmünket, amelynek gőzölgő buborékain át felmerülő alakokat az ördögök villával nyomják vissza.

Odébb a három karóval földhöz erősített Pilátus, utánuk a tolvajok tűnnek fel. Fölöttük egy centaur hátán lovagló sárkány rohan elénk, mely ádáz dühében tüzet okád. Ezek a lángok

szintén emberalakot öltenek s minden művészettel mutatják be kínos szenvedésüket. Ezek közt Ulysses és Diomedes briliánsan megcsinált alakjai domborodnak ki.

A polgári és vallási viszályt szitók karddal vannak megcsontitva és körmenetben haladnak az őket követő és pallosát emelgető ördög előtt. Ezek a kinlódók, mintha egy végtelennek látszó völgy felé tartanának, amelynek egy óriás gödrében már ott hevernek a beteg alaku hamisítók és egymással összegabalyodva harapdálják egymást.

A háttérben a meglánczolt kezű óriások láthatók.

Végül következik a jég, a fagy, a megsemmisülés örök hazája. Az előtérben levő alakoknak a szemük is be van fagyva. Egyes alakok a jégből kiemelkedve, dühösen harapdálják egymás fejét. Az alakok szájából és orrából pára gyanánt száll ki a lélegzet. A háttérben megjelenik Lucifernek arnyékszerű, óriás alakja hatalmas, művészies kidolgozásban.

Mindezzel azonban csak nagyjából és felette halványan tudtam önöknek a Pokol rémes szépségéről elmondani egyet-mást. Kezdhettém újra a Dante poklának itt megtestesített harminczhárom éneke bármelyikénél vagy folytathatnám ott, ahol a megbűnhődött gonoszok vezeklése véget ér, megtisztul a levegő, tiszta, azurkék lesz az égbolt s a messze magasban egy fénylő csillag ragyog a megtisztult lelkeknek, az örök béke, nyugalom, üdvösség határa: a mennyeknek országa, amely megbocsát a megtérő, bűnbánó bűnösnek, s megvigasztal bennünket is, akik végignéztük kinszenvedésüket.

S az emberi fantázia e legnagyobb alko-

tását esendesen, minden előzetes zaj nélkül magyar színházi festőművészek csinálják, akiknek volt bátorságuk merész eszményükkel elébe vágni a külföld hírneves művészeinek, de akiknek nehéz, évekig tartott munkájuknál segítségükre voltak a színházi festőművészet összes újabb vívmányain kívül az elektrotechnika széles csodái. Mert a művész fáradhatlan buzgóságán és szilárd kitartásán kívül csakis az optikai fortélyokkal mesterkedő színházi festészet alkothat ebből olyan világraszóló látványosságot, amely Dante fenséges költeményét a kellő erővel teheti szemlélhetővé.

Molnár és Trill festőművészek az 1900-iki párisi világiállításra készítették körképüket és a magyar és idegen legjelesebb színházi festők, szobrászok és gépészek segítettek hozzá, hogy hatalmas művek szépségével, fantasztikumával és beosztásával minden más látványosságot felülmuljon. De a hazafiság által vezérelve, itt kezdik meg világi körutjokat a millenáris kiállításon.

Vajjon mit szól majd a közönség, midőn belépve a magas sziklakapun, megpillantja a híres Lasciate ogni speranza felirást és sziklák és hegyszakadékok közt a poklokban keresztül haladva, a csillagos égboltozat alá tér vissza? . . .

S most eszembe jut az a bodrosfejű, arany-szőke asszony, aki szépsége eklatáns diadalában, a sikert megelőző izgalom mámoros szenzációjában csengő kacagással kérde önmagától:

— Fogok-e tetszeni estére?

ból is enged némi perczenet munkásainak, azok ösztönzésére és jutalmazására. Csakhogy ez tisztán a gyáros jóakarától függ, — azért ritka, mint a fehér holló.

Igen sokat tehetnek a munkások helyzetének javítására még a *termelő-egyesületek*. Egyesült erővel sokat vihet ki az ember, amit magában nem lenne képes. Ha a kis iparosok ilyen egyesületbe állanak össze, olcsóbban kapják az anyagot, könnyebben kapnak alacsonyabb kamatra kölcsönt, — természetes dolog, hogy hasznuk is nagyobb lesz, főképp ha az állam is pártolja az ilyen egyesületeket.

De ez már nem tartozik jelen felolvasásunk körébe. A munkás-egyesületekről a program szerint külön felolvasás fogja tájékoztatni a m. t. Hallgatóságot.

II.

Ezuttal még csak egy feladat vár reánk, és ez talán a legnehezebb, megfelelni a nagy kérdésre: ha semmi más eszköz nem használ, szabad-e, és — ha igen, milyen feltételek alatt, az önségély és önvédelem kétségbeesett, napjaink szociális mozgalmainak annyira divatos eszközéhez, a sztrájkoláshoz folyamodni?

Nem tartozunk azok közé, akik minden körülmények között nemcsak rendőri, de erkölcsi szempontból is mindig és feltétlenül elítélik a sztrájkot. De mert nagyon jól tudjuk, hogy a sztrájk mily borzasztó károkat okoz nemcsak a munkaadóknak, nemcsak a munkásoknak, hanem az iparnak és kereskedelemnek, hanem a közjónak, az egész társadalomnak is, azért megszívlelendőnek tartjuk Szentatyánknak jóakaró tanácsát, hogy meg kell előzni a bajt, meg kell akadályozni annak kitörését.

«A tulságosan hosszú nagy fárasztó munka — írja a kereszténység atyja, XIII. Leo pápa — vagy a csekélynek tartott bér nem ritkán okot szolgáltatnak a munkásoknak, hogy a munkából összebeszélve kiálljanak s önkénytelen szüneteljenek.

Ezen gyakori és súlyos baj államilag orvoslandó, mivel a szünetelés ezen neme nemcsak a munkaadókat és munkásokat károsítja meg, hanem a kereskedelemnek s a közjónak is ártalmára van s mivel rendszeren erőszakoskodással és zavargásokkal jár, gyakran a közbékét veszélyezteti. — E tekintetben a leg-hathatósabb és legüdvösebb orvosság, a törvények tekintélye által megelőzni a bajt s annak kitörését megakadályozni, jókor eltávolítván annak okait, melyekből a töképezés és munkások összetűzése következhetik »

A sztrájk egy neme az önségélynek és önvédelemnek. Jogtalan, igazságtalan dolgra senki sem kötelezhető, — tehát a munkás sem. És ha nyomortól, inségtől üzve meg is ígérte az igazságtalan munka elvégzését, — ez az ígélet érvénytelen, nem kötelezi őt. Ha a munkabér valósággal csak nyomorult éhbér, melyből a munkás emberhez méltóan nem élhet meg, ha naponként annyit kell dolgoznia, hogy az elveszett testi erő helyre pótlására nem marad ideje, ha vallási kötelességei teljesítésére az Istennek szentelt napokon sem adnak időt, ha tőle embertelen munkát kívánnak, — ha másrészt a vállalat üzleti viszonyai megengednék a munkások helyzetének javítását, — — — és végre ha semmi más uton segíteni nem lehet — — — akkor igenis joguk

van a munkásoknak abban hagyni a munkát, joguk van sztrájkolni, még akkor is, ha kikötötte volna a vállalkozó a felmondási határidőt. De csak akkor van joguk erre, ha az említett körülmények mind valóban beállottak, és csak akkor is csak ennyire, csak a munka beszüntetésére és nem többre.

Munkás és munkaadó mint szabad emberek szabadon egyezhetnek egymással. A munka személyes jelleggel bír. Szabadságában áll olyan bérért dolgozni, amilyen neki tetszik, sőt akár bér nélkül is. De viszont szabadságában áll ott is hagyni a munkát, amint szerződése, mellyel szabadságát megkötötte, lejár, sőt-ha az igazságtalan — előbb is. De ennél többre nincs joga, nincs szabadsága.

Nincs joga arra, hogy másokat megakadályozzon a munkában; nincs joga arra, hogy személyében vagy vagyonában kárt tegyen; nincs joga arra, hogy a közbiztonságot veszélyeztesse.

Pedig a sztrájkok elég hosszú története arról győz meg bennünket, hogy a munkások igen gyakran elegendő ok nélkül fordulnak az önvédelemnek ezen legutolsó eszközéhez és többet tesznek, mint amihez joguk lenne s éppen azért nem használnak vele ügyüknek, hanem ártanak a közjónak, a társadalomnak is.

Nem lehet pontosan kiszámítani azt a sok kárt, ami a sztrájkoknak nyomában jár.

A londoni dock-munkások sztrájkja naponként másfél millió márka kárt okoz. Az egy hónapig tartott sztrájknak 30—40 millió márka kár lett a következménye, — nem számítva ide a munkások kárát és a társadalomnak okozott károkat. — A westfáliai kőszénbányákban 1889 május havában sztrájkoltak a munkások; egyedül az üzletnek okozott kár 14 millió márkára rugott.¹⁾

Az üzlet, a gyáros könnyen kiherevi a kárt, főképp ha tele van a raktár. Egyszerűen felemeli portékái árát és a közönség búsán megfizeti azt. Egy városban sztrájkolnak pék legények, — mindjárt feljebb megy a kenyér ára. — És vajjon a sztrájkolók van-e hasznuk belőle? A gyáros, a vállalkozó hozat idegen munkásokat, a sztrájkolók egy ideig — míg az internáczió kasszája bírja — tartják magukat, azután nyomortól, éhségtől üzve munkába állanak, a munkabér pedig marad a régi; sőt akárhányszor lejjebb száll. Arra is volt már nem egy eset, hogy — mint a jól számító kereskedő maga kéri a csődöt önmaga ellen, — úgy a gyáros is maga rendezi (strohmannok által) a sztrájkot, hogy munkásai nyomorult béréből leüthessen valamit.

Vegyük ehhez, hogy mennyibe kerülnek a sztrájkok a munkás egyleteknek?! Az angol Trades-Unions 15 év alatt 5 és 1/2 millió tallért fizetett ki segélyezésekre és bérfizetésekre a munkaszünetek alatt.²⁾

És ki tudná kiszámítani milyen nagy erkölcsi kár származik a sztrájkból? Otium pulvinar diaboli. A tétlenség az ördög párnája. Minden bűnnek szülőke. A sztrájkolók igazi proletárok lesznek. Nap-hosszat az utcákon csavarognak. Akik

¹⁾ Lehmkühl, Arbeitsvertrag und Strike 45. l.

²⁾ Reischl, J. n. 297. l.

dolgozni akarnak, azokat is visszatartják a munkától. Ha kell, ha másképp nem megy, erőszakhoz nyulnak. Az ilyen munkásokat, akik tovább is akarnak dolgozni csekélyebb bérért bántalmazták, sokszor családjukat sem kímélik. Ha a munkaadó bezárta gyárát, akárhányszor lázadás tört ki, az épületeket is lerombolták. — Ha pedig a munkás egylet pénztára nem győzi fizetni a bért és elfogyott a kerservesen összekuporgatott összeg is, — a tétlenséghez nyomor és inség járul, és ez mire nem lenne képes?! Szenved a közbiztonság, közbe lép a fegyveres erő és kezdődik a véres testvérharca.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 13.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Schöber Ernő, Molnár Antal, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy, Wlassich.

Elnök az ülés megnyitása és a tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatja Kis-Küküllővármegye feliratát a közigazgatás államosítása tárgyában. Kiadatik a kérvényi bizottságnak.

Következik a napirend: a vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalása.

Madarász József személyes kérdésben kér szót. Eötvös Károly tegnapi beszédében azt mondta, hogy ő még a Batthyány-Kossuth kormányt is korrupcióval vádolta. Ez nem áll, mert szülő és a Batthyány-Kossuth kormány között voltak ugyan politikai nézeteltérések, de a korrupció csak a 67-iki kiegyezéssel kezdődött.

A tulajdonképeni napirendhez Hévizy János szól elsőnek.

Nem foglalkozik a Pulszky-ügygel, mert a szánalom az elbukott iránt sokkal nagyobb, mint elkeseredése azok iránt, a kik bukását előidézték.

A közoktatásügyi politikáról szólva konstataálja, hogy a kulturállamok között mi költünk legkevesebbet közoktatási célokra. Pedig a hazát csak úgy tarthatjuk fenn, ha nemzeti neveléssel magunknak neveljük gyermekeinket.

A kormányok azonban készek paktumra lépni a nemzetiségekkel, hogy uralmukat fenntartsák, a helyett, hogy iskolákat építenének, a hol hazafias, vallásos szellemben nevelnék a nemzetiségek gyermekeit. Vannak iskolák, a hol a magyar nemzet elleni gyűlöletre izgatnak.

Határozati javaslatot akart benyújtani az iránt, hogy a jövő költségvetésbe nagyobb összeg vétessék fel kulturális célokra, de elállott ettől, mert látja, hogy a kormányban nem lehet megbizni a pénzkezelés terén. Így csak az iránt nyújt be javaslatot, hogy a miniszter utasítsa az iskolák vezetőit millenáris iskolai emléktűnnepek megtartására. Elfogadja az Apponyi, Ugron és Szapáry-féle határozati javaslatokat, valamint a tételt is. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Kammerer Ernő: A szépművészeti múzeum kérdésével foglalkozik. A szépművészeti múzeum eszméjét egy nagy szakértelemmel bíró tudós vetette fel és elfogadta azt egy minden széppért lelkesülő államférfi, a ki azonban muzeális ügyekhez nem igen értett, a mi meg is látszik az egész alkotás tervezetén. Ismerteti ezután az Esterházy képtár értékesebb tárgyait és polemizál Eötvös Károlylyal, kivel szemben azt állítja, hogy a szépművészeti múzeum számára nem lehetett úgy megszerezni a tárgyakat, mint az Esterházy képtárt, a hol csak egy tulajdonossal kellett megállapodni.

Ha Eötvös többet foglalkoznék művészeti ügyekkel, akkor azt is tudhatná, hogy ki az a Schickedanz. Nagyon helyes volna, ha Eötvös Abbáziából tovább menne Florenczbe és Rómába. (Derűtség.)

Áttér ezután az Andrássy Tivadar gróf vezetése alatt volt bizottság működésére, mely a Pulszky-féle műtárgyakat vizsgálta át. A bizott-

ságnak szóló is tagja volt s mondhatja, hogy azok a tárgyak megérték az értük adott pénzt. Azt azonban hangsúlyozta a bizottság, hogy jövőben nagyobb súly fektetendő egyes kiválóbb mesterek kiválóbb munkáira, mint a csak műtörténeti becsesel bíró képekre. A szobrok ellen volt kifogás, de mára grafikai munkákkal szintén teljesen meg voltak elégedve.

Igaz, hogy Lotz betegsége miatt nem mehetett Pulszkyval, Szalaynak pedig a kormányválság miatt vissza kellett jönnie, de az együttes vásárlást pótolta az együttes átvétel.

Végül még azt a kérést intézi a házhoz, hogy fontolják meg művészetünk zsenge voltát és ne engedjük tönkre menni a szépművészeti muzeum ügyét. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Polónyi Géza mindenekelőtt Zelenyáknak a belügyminiszter ellen felhozott vádairól szól és konstatálja, hogy a dolog Perczel válaszával nincs elintézve. Perczel neve a vasuti czégyezékből csak miniszteri széke elfoglalása után jóval töröltetett. Törvény szerint pedig mindenki felelősséggel tartozik addig, míg neve benne van a czégyezékben. Csodálatos, hogy épp erre az időre esett a vasut tőke felemelése is, illetve a részvények kibocsátása.

A belügyminiszter Haas Jakab igazgatói tanácsából lépett a miniszteri székbe, azon Haasnak igazgatóságából, aki súlyos vesztegetés miatt vizsgálati fogságot szenvedett.

Endrey Gyula: Panama!

Polónyi Géza: és a kit a vesztegetések és megbízhatatlanság miatt kizártak minden állami vállalkozásból. Felolvassa az ezekről szóló királyi kéziratot és bírói ítéletet. Nagyon sajnálja, hogy a belügyminiszter nem czáfolta meg azt, hogy ő már mint a képviselőház alelnöke is, ily társaságban vállalt el igazgatói tagságot.

Attér ezután az országos képtár ügyére. Nagyon érti, hogy a tuloldal idegenkedik a parlamenti vizsgáló-bizottság kiküldésétől, mert hát nagyobb homályba kellene burkolni a dolgot, mely már tulságosan világos.

Fejtegeti a kormány tagjainak jogi felelőségét. Az államszámvevőszéki eljárás szerint nem lehet addig utalványozni, még az először el nem számolt. S esodálatos, hogy itt akkor is utalványoztak összeget, mikor Pulszky még az előzőkről nem számolt el.

Az álláspontja az, hogy ugy a régi, mint a mostani kormányt felelősségre kell vonni. Azt nem tudja, hogy a Csáky által kiutalványozott összegből elkallódott-e valami, ha Csáky kijelenti, hogy nem, mert az által kiutalványozott összegből 7000 frtről nincs elszámolás.

Jó volna, ha a Wekerle kormányt ezt megterítené, mert nem méltó, hogy működésén folt maradjon. Ha Wekerle ezt nem teszi meg, ő hajlandó gyűjtést indítani e célra, (Derűlttség) mert az ország pénzének nem szabad elvesznie. A felelősség legnagyobb része természetesen a jelen kultuszminiszterre, illetve kormányra nehezedik.

Egyáltalában az ebben az ügyben követett egész eljárás törvénytelen volt s megsértette a ház budget jogát.

A miniszterelnök védekezésével foglalkozva azt igen gyengének találja. Nem az ellenzék hajhászsa a botrányokat, hanem azok maguktól derülnek ki. A millenniumra való hivatkozás is abszurdum, mert hisz a magyar ember éppen a nagy ünnepek előtt szokta kispertni a portáját. A millenáris bizottság, melyre Bánffy a felelősséget bízni akarja, nem volt felhatalmazva pénzütalványozásra, hisz erre külön törvény kellett volna. Felhívja Széll Kálmánt, a bizottság elnökét, hogy nyilatkozzék e tárgyban.

Nagyon csodálja, hogy Csáky Albin a megbízhatatlanságáról ismert Pulszkyra pénzt bízott! hisz Pulszky már jóformán elmerült az adósságok tengerébe.

Felhozta ezután azt, hogy már 1892-ben nagy rendetlenségek voltak a nemzeti muzeumban és az országos képtárban. Felolvas részleteket az ezek megvizsgálására kiküldött képviselőházi bizottság jelentéséből; melyek konstatálják, hogy az országos képtár kezelése már ekkor is a legrosszabb volt.

Pártolja Apponyi határozati javaslatát.

Zajos éljenzés az ellenzéken; a belügymi-

niszter szólásra jelentkeznek, de az ellenzék folytonos 5 percz! 5 percz! kiáltásaitól jóideig nem tudott szóhoz jutni. Végre a csend helyre állván kijelenti, hogy ő igenis még miniszteri esküje előtt lemondott igazgatói állásáról; azt pedig a mi tény, hogy t. i. ő Haas Jakabbal együtt volt, nem czáfolhatta meg. De nem is akart az ellen védekezni, mert ő még képviselőházi alelnöksége előtt, a részvénytársaság megalakulása után lépett be a szlavoniai helyi érdekű vasutak igazgatóságába, a hol Haas Jakab mellett olyan nevek voltak, mint gr. Pejacevich László, Kussevich Szvetozár főrendiházi tagé stb.

Különbben Haas Jakab, a kiról Polónyi egy 30 év előtti históriát hoz fel, ma is több előkelő emberrel van együtt különböző igazgatóságokban, tehát neki ezen nincs mit tenni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után

Wlassics bizonyította, hogy 1887-ben még nem volt oka senkinek Pulszky becsületességében kételkedni.

Vajay István felszólalása után elnök a vitát bezárta.

Holnap lesznek a záró beszédek, s a szavazás a határozati javaslatok felett.

Nagyvárad város közügyei.

Törvényhatósági közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

A városatyák, a kik tegnap fellátogattak a közgyűlésre, azt hitték, egy fél óra alatt teljesen keresztül esnek a kitűzött ügyek megvitatásán. Szokoly Tamás gondoskodott róla, hogy ne teljesüljön azoknak a vágya, a kik csak a csendes üléseket szeretik. Ő nélküle egy fél óráig sem lehetett volna kihuzni az apró ügyekkel. Határozott szerencséje volt tegnap; kibeszélhette magát kedve szerint. Az is igaz, hogy a szerencséjének ő maga volt a kovácsa.

Mindjárt a gyűlés elején két interpellációval zuditott rá a tanácsra és a polgármesterre, aki aztán megmagyarázta Szokolynak, hogy hány órakor járhat fel a városházára a közgyűlés tárgyait tanulmányozni.

A tárgysorozatban szintén két indítványa volt Szokolynak. Az elsőben arra kérte a közgyűlést, hogy kötött utlevéllel expediálják el a nagy templom kétfejú sasát egyenesen Bécsbe.

Olyan tüzzel beszélt a nagy Tamás, hogy a polgármester már attól félt, miszerint Szokoly nem elégszik meg a kétfejú sást ábrázoló nagy vas kolosszussal, hanem nemes felhevülésében még azt is indítványozni fogja, hogy ő (a polgármester) se tűzhesse többé mellére a vaskorona rendet, lévén azon is kétfejú sas.

Ez azonban nem következett be, hanem Szokolyt leszavazta a törvényhatóság.

Az anyakönyvi hivatalra vonatkozó indítványát hasonló sors érte.

A közgyűlésről különben a következőket közöljük:

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelenvoltak:

Bozóky Béla, Gyöngyösy Lajos, Guttman József, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Gyula, Kékuss Vidor, Knapp Ferencz, Dr. Molnár Imre, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Dr. Várady Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Andriská Károly, Bertsey György, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Hoványi Géza, Kunyhósi János, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, Id. Nagy Lajos, Papp István, Stern Hermann, Schütz Albert, Weisz Károly, Frankl Lázár, Gábel Jakab, Dr. Moskovits József, Swartz Antal, Serényi Gusztáv, Bottó Ferencz, Dr. Grósz Albert, Hering Sándor, Ifj. Khon Sámuel, Kövér Sándor, Mihelfi Adolf, Némethy Károly, Nyiry György, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán, Sal Ferencz, Dr. Vári Szabó Béla, Rác Mihály, Ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Buscb Dávid, Dr. Hoványi

Ferencz, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy János, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő Szántó Lajos, Szűts István.

A megnyitás után első sorban felolvasatott a polgármester jelentése a mult óról, melynek adatait már közöltük.

A jelentés végén megemlékezik a polgármester dr. **Berkovits** Zsigmond haláláról s a közegészségügy terén kifejtett érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíteni indítványozza.

Az indítványt a jelentéssel együtt elfogadták.

Szokoly interpellációja.

A tárgysorozat többi ügyeinek tárgyalása előtt **Szokoly** Tamás két interpellációt intéz a tanácshoz, illetve a polgármesterhez. Először hivatkozva a törvényre, kifogásolja, hogy a közgyűlés tárgysorozata s a napirendre készülő ügyek nem tétetnek ki a közgyűlés előtt 24 órával közszemlére. Kéri, hogy jövőre az iratok megszemlélhetők legyenek a törvényes határidőben.

Második interpellációban azt kifogásolja Szokoly, hogy a várossal kötött haszon-és munkabéri-szerződések csak akkor terjesztetnek a közgyűlés elé, mikor már a béretek lejárnak, vagy a munkálatok elkészülnek. Jövőre addig ne kezdessenek meg semmi munkálatot, míg a szerződéseket a közgyűlés jóvá nem hagyja.

Rác Mihály főjegyző és **Sal** Ferencz polgármester felvilágosítása, illetve válasza után a közgyűlés az interpellációk felett napirendre tért.

Elnöklő főispán ezután **Hajduska** Árpád napdíjast tb. forgalmazóvá, ifj. **Fekete** László napdíjast pedig tb. számtiszté nevezte ki.

Vizvezeték a szőlőkben.

Dr. **Kornstein** Lajos és társai az iránt folyamodtak, hogy szőlőjükbe a vizvezeték vezessék ki.

Ebből kifolyólag a mérnöki hivatal előterjesztést tett, hogy ha a többi irányban levő szőlőkbe is kérnék a vizvezeték, milyen módon lehetne a kérdést megoldani. A város körül levő szőlőket 9800 méter csőhálózattal láthatnák el, ami 36.000 frtba kerülne. A most elintézendő kérelem szerint Kornstein és társainak 525 méter csövet kellene lefektetni. A kérelmet teljesíthetőnek találja a főmérnök és a vizvezetési bizottság véleménye alapján a tanács, oly feltétellel, hogy vízszükség esetén a szőlőktől elzárhassa a város a vizet s a felhasznált viz mérése végett órát állítsanak. A viz köbméterjeért 8 krt fizetnek a szőlő tulajdonosok.

A közgyűlés a vizvezeték kiterjesztését Kornstein és társai szőlőjébe, a fentebbi kikötésekkel engedélyezte.

*

A Czion egyesület a Nagypiacz-téren vásárolt házhelyet visszabocsátja a város tulajdonába s kéri a már általa lefizetett 4352 frtot és ennek kamatait részére visszafordítani.

A városi tanács a telket átvenni javasolja s kéri új árverés kitűzését, azzal, hogy az új vevő csak emeletes házat építsen a telekre. Ha az árverésnél a 9352 frt befoly, a Czion egyesület által fizetett összeget visszaadja a városi pénztár.

A tanács javaslatát elfogadták.

A kereskedelmi közép iskola felügyelő bizottságába Nagyvárad város törvényhatósága részéről dr. Molnár Imre és dr. Hoványi Gyula bizottsági tagokat választották meg.

Az újvárosi községi elemi fi és leány iskola épületének helyéül a tanács a Nagy-Teleki utcán levő Grünfeld Hermanné telkét megvételre ajánlja. A telek 1606 négyszögöl, keretével körülveve; a vételár 18.000 frt.

Telekvételről lévén szó, az ügyet a jövő közgyűlésre tűzték ki.

A kétfejú sas háborúja.

Valóságos kis háboru fejlődött ki **Szokoly** Tamás indítványa felett a l. sz. székesegyházon levő kétfejú sas levétele tárgyában. Szokoly Tamás azt indítványozta, hogy a törvényhatóság kérje meg a káptalant, miszerint a

milleniumi örömnep alkalmából vétesse le a székesegyházon levő két fejű sast.

A városi tanács nem tartja a várost illetékesnek, hogy az ügyben állást foglaljon. Az indítvány fölött *napirendre térést javasol*.

Déry János kivánságára felolvasták Szokoly Tamás indítványát.

A vitát Szokoly Tamás nyitotta meg. Hazafias, magyar szempontból látja szükségesnek, hogy a gyász madár onnan lekerüljön, mert csak a keserű emlékeket idézi fel a templomba menők lelkében. A nemzet kibékült királyával s az lett a jelszó: vessünk fátyolt a multakra, tehát legyen teljes a kiegyezés. Vegyék a templomról a két fejű sast s tegyék a muzeumba. Nem akar párt kérdést, éppen azért önállóan tette meg indítványát. Majd felemlíti, hogy már egyszer az akadémiai ifjúságnak az itt jelenlevő Gyöngyössy Lajos (Éljenzés) vezetése alatt tisztelgő küldöttsége kérelmére az akkori nagy prépost azonnal levétette a kétfejű sast s csak 7 év múlva helyezték ismét vissza. Nem kétkedik abban, hogy a káptalan, mely mindég megmutatta hazafiaságát, most is eleget tesz a kérelemnek. Próbálják meg. Mint jó hazafiakhoz, jó magyarokhoz apellál a törvényhatóság tagjaihoz s ajánlja indítványa elfogadását. (Egyesek éljenek.)

Hlatky Endre szinte nem tartja a dolgot pártkérdésnek s nem párt szempont vezeti, midőn ellene szól Szokoly indítványának.

Déry János: Lássuk a hazafiságát.

Hlatky Endre: Nem fogok és a törvényhatósági bizottság egyetlen tagja sem fog Dérytől hazafiságot tanulni. (Tetszés.) Éppen azt tartja hazafiasnak, ha valaki a tetszetős, népszerű dolgokban ellen mer állani és szembenéz az esetleges népszerűséggel is. Ő különben azt szeretné, hogy a hazában sehol ne legyen kétfejű sas, s ha egy hivatalon, vagy más ily középületen látná azt, akkor ő is ellene volna; de a most kérdésben levő dologhoz a városnak nincs köze. Örülne mint katolikus, ha levették azt a sast a templomról s ha megadják az autonómiát, a katolikus vallás is annyi jogot kap, mint a többi; akkor talán érvényesíthetjük akaratainkat s levétethetjük a mostani indítvány tárgyát. Nem illendő dolog, valamelyik felekezettel figyelmeztetni, hogy teljesítse hazafias kötelességét.

Ha le lehet venni azt a sast, le is fogják venni. Ha pedig van ok, a mely miatt nem vehetik le, akkor csak kényszer helyzetbe hoznók a káptalant s még sem lenne eredmény és rástútnék arra a tekintélyes testületre a hazafiatlanság bélyegét s még nem is védhetnék magukat. Mint törvényhatóság ezt nem tehetjük. — Szokoly hangsúlyozta a káptalan hazafiságát, — akkor az nem is szorul figyelmeztetésre. Lesz alkalom, mikor a káptalan és a püspök levétetik a kétfejű sast. Olcsó hazafiságot elérhetünk az ilyen indítvánnyal, de ezélt nem (Zajos éljenzés.)

Serényi Gusztáv nem fejtegeti, hogy helyes, tapintatos-e a kérdést megbolygatni, de ha már felszínre került, foglalozni kell vele. 1872-ben mikor őt először főkapitányvá választották, ő leakarta röpiteni azt a szörnyet. Érintkezésbe lépett ezt illetőleg főnökével, az akkori polgármesterrel és a káptalan fejével. Mig a főpap helyeselte az eszmét, főnöke erősen kikelt ellene s fenyegette. Majd állásába került a dolog. Majd megemlékezik a templomról levő sas történetéről s azt javasolja, hogy a kérdést tanulmányozás végett adják ki a jogügyi bizott-

ságnak. Hiszi, hogy az eszmét örömmel fogadja a papság. Ajánlja indítványát elfogadásra.

Ezután Weisz Károly szólalt fel s heves gestikulációkkal hessegette meg a kétfejű sast. Természetesen pártolta Szokoly indítványát.

Dr. Várady Zsigmond pártolja a napirendre térést a Hlatky által elmondottak szempontjából. Néhány megjegyzést tesz azonban. Az a kétfejű sas, amint van a közepén a magyar czimerrel, semmiféle közjogi dolognak nem czimere, csak történelmi emlék: heraldikai szörny. Ezért nem hiszi, hogy levétele bárkit sérthetne. Indítványozza miszerint a napirendre térést mondja ki a közgyűlés azzal; hogy a kétfejű sast magyar középületen megfelelőnek nem találja, de nem látja magát jogosultnak, hogy a székesegyházon levő kétfejű sas levétele iránt bármily lépést tegyen.

Szokoly Tamás még élt a zárszó jogával, mely után elnök elrendelte a szavazást.

Serényi Gusztáv halasztási indítványát elvetették s 28 szóval 17 ellen a tanács javaslatát fogadták el, Várady Zsigmond pót-lásával.

Ismét Szokoly Tamás indítványa került sorra, de itt már csak egyedül ő beszélt. Azt indítványozta, hogy írjon fel a törvényhatóság a miniszterhez, miszerint mentse fel a városi tisztviselőket az állami anyakönyvek vezetésétől s állami közegeket alkalmazzon.

A tanács indítványozta, hogy térjenek napirendre az indítvány felett. A javaslatot el is fogadta a nagy többség.

A többi apróbb ügyek elintézése után elnök az ülést berekesztette.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban
 » 16. A szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 » 16. A 48-as Népkör felolvasó-estélye.
 » 16. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11-kor.
 » 16. A szépitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.
 » 16. Az önkéntes tűzoltó egylet álarezos bálja a Fekete Sasban.
 Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **Bibornok-püspökünk nagylelkűsége.** Mint Debreczenből telegrafálják, dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök Öminenciája a debreczeni piarista algymnáziumnak főgymnáziummá való fejlesztésére száz ötvenezer forintot ajánlott fel. Bibornok-püspökünk nagylelkűségének és nemesszívűségének ezen újabb megnyilatkozását annál nagyobb örömmel fogadjuk, mert köztudomásu, hogy Debreczenben igazán nagy szükség van egy katolikus főgymnáziumra.

* **Tisza Kálmán súlyosan beteg.** Mint budapesti levelezőnk telegrafálja, Tisza Kálmán súlyos betegen fekszik Sándor-utczai lakásán. A képviselőház mai ülésén még jelen volt, de kijövet a folyosón hirtelen elájult, s oly rosszul lett, hogy úgy kellett hazavinni. Betegsége gyomorhűlésből származik és súlyosabb természetű.

* **Az udvar készülődései.** A budai várpalota belső termeiben nagy sürgés-forgás van. A lakatlan helyiségekben igen sok mesterember forgolódik, akik már most rendbehozzák a palotát, hogy mire a milleniumi ünnepségek megkezdődnek, méltó otthonuk legyen ott a

Budapestre várt főhercegeknek és a külföldi fejedelmi vendégeknek. Most Stefánia özvegy trónörökösne szobáin dolgoznak, amelyeket nagyon díszesen és izlésesen fognak berendezni.

* **Uj aranygyapjas.** A Soproni Hirlap megbízható helyről arról értesül, hogy Esterházy Pál herceget, Sopronvármegye volt főispánját az aranygyapjas renddel tüntették ki. Azok közt a magyar főurak közt, akik már régebben megkapták ezt a magas kitüntetést, csak öten vannak életben: gróf Szécsen Antal főudvarnagy, gróf Erdődy István főlovászmester, gróf Khuen-Hédervary Károly horvát bán, gróf Szapáry Gyula és Zichy Nándor.

* **Vizvezeték könyvben.** Érdekes munkán dolgozik a városi mérnöki hivatal. A nagyváradi kitűnően sikerült vizvezeték egy hatalmas kötetben leírják a vízmű tervezője Oelwein Arthur bécsi tanár, Busch Dávid főmérnök, Orbán Ignác mérnök és Szücs Dezső v. tb. aljegyző. Felöleli a gazdagon illusztrált munka a vízmű keletkezését, történetét a hivatalos adatok alapján; nagyszámmal lesznek a műben rajzok, grafikai képek, geologiai felvételek. A könyvet szét küldik a vizvezetékkel bíró városoknak, az intézeteknek, a törvényhatósági tagoknak stb. Kár, hogy a mű nem lesz kész a milleniumi kiállításra.

* **Az ügyvédi kamara közgyűlése.** A nagyváradi ügyvédi kamara 1896. évi január hó 26-ik napjára hirdetett közgyűlésen a kamara választmányát nem alakíthatta meg, mert a tagok a választáshoz a törvény által megkívánt számban nem jelentek meg. Hlatky Endre kamarai elnök, ennél fogva 1896. évi márczius hó 1-ső napjának d. e. 10 óráját tűzi ki a közgyűlés új határidejéül. A közgyűlést a városháza tanácstermében fogják tartani; tárgya lesz: a választmány megválasztása. Ez alkalommal a kamara székhelyén lakó ügyvédek választási jegyeiket személyesen adhatják be, a székhelyen kívül lakó tagoknak ellenben a törvény megengedi, hogy választási jegyeiket pecsétükkel lezárva és borítékban saját aláírásukkal ellátva a kitűzött határnapra beküldhessék.

* **Gyűrűs napfogyatkozás.** A mai nap folyamán gyűrűs napfogyatkozás volt észlelhető. Az ily napfogyatkozásnál indvaleműleg a hold tányérra nem fűdi el teljesen a napét s abból kisebb, vagy nagyobb gyűrűszerű részlet látható marad. A mostani fogyatkozás a hosszúság 113° 15'-étől annak 7° 17'-éig s a szélesség 75° 48'-étől annak 37° 48'-éig terjed s így Nagyváradon is látható volt. A napfogyatkozás kezdete délután 2 óra 4 perczkor, vége 8 óra 5 perczkor volt.

* **A muzeum diszkapuja.** A Biharmegyei és nagyváradi régészeti egyesület szerdán délután tartott választmányi gyűlésén elhatározta, hogy a muzeum diszkapujára, melyet Bunyitay Vincze lat. szert. kanonok készített, két karrarai márvány táblát tétet és rávéteti a muzeum főjövőinek neveit. A homlokzaton levő márványtáblára csak annyi lesz írva: Muzeum.

* **Egy katonatiszt ünnepeltetése.** Dr. Szedlacsék Emil cs. és kir. törzsorvost a helyben állomásozó hadosztály egészségügyi előadóját tegnapelőtt kellemes meglepetésben részesítették a többi helyben állomásozó katonarvosok, kik nevezett orvos-tudorra avatásának 25 éves évfordulója alkalmából meleg ovációkban részesítették. Jókívánataikat testületileg mentek kifejezni a közbecsülésben és szeretetben álló főnökhöz, hol a közös hadseregbeli orvosok részéről Dr. Rottenberg és a m. kir. honvédorvosok részéről Dr. Papp Oszkár ezredorvos voltak a szószólók. A derék törzsorvost ezenkívül számosan üdvözölték a katonatisztek és a polgárság részéről is.

* **Sertésvész a szomszédban.** Nagyvárad tőszomszédóságában levő Csehi faluban — mint magán uton értesülünk — kiűtött a sertésvész. A sertéseket nagyváradi piacszől hajtották a faluba, minek következtében kötelességünknek

tartjuk, hogy az illetékes hatóság figyelmébe a legnagyobb óvatosságot és elővigyázatot ajánljuk. Egy hegyeseli (falu, Belényes körül) oláh embertől vettek ugyanis hétfőn Papp János és Csordás Flóra csehi lakosok 43 darab sertést. A vétel után azonnal észrevették, hogy a sertéseknek valami bajuk van, de azt hitték, hogy csak el vannak törődve. Szerdán azonban már döglenni kezdtek és a Váradról kihívott állatorvosok konstatálták rajtuk a vést. Az oláh Belényesbe akarta tulajdonképpen hajtani a disznókat, de oda nem engedték be. Így került Váradra.

* **Pályázat.** A nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál két egyenkint évi 500 forinttal javalmazott fogalmazó-gyakornoki állás van üresedésben. Akik ezen állásokat elnyerni óhajtják folyamodványaikat márczius 8-ig adják be a pénzügyigazgatósághoz.

* **Családi dráma.** Nagy családi drámát akadályozott meg tegnap a véletlen Aradon. Kovács Árpád fiatal waggongyári munkás már régen türelmetlenül várja szüleinek a halálát, hogy örökséghez jusson. Ezt mielőbb elerendő a gonosz gyermek arra határozta el magát, hogy megöli apját és anyját. Az éjjel csakugyan hozzá is fogott a terv kiviteléhez és apját már le is ütötte egy fejszecsapással, mikor váratlanul látogatóba jött a sógora, a ki zajt csapott és az előhívott rendőrökkel ártalmatlanná tette a dühöngő legényt.

* **Tankötelesek összeírása.** Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ma azt az utasítást küldötte az összes hatóságokhoz, hogy a tan- és óvókötelesek összeírását további rendelkezésig tartsa függőben, mert az összeírásnak miként való foganatosításáról külön fog intézkedni.

* **Ellopta a magáét.** Csak ezután mondja valaki, hogy Balku Eszter nem okos asszony, annak én a szemé elé teszem a rendőrségi panaszkönyvet és oda mondom, hogy nem tud semmit. Ott van szép kalligrafikus betűkkel a története, a mely megczafol minden ellenvetést és az én részemre billenti az igazság mérlegét. Igen is okos, a szó legmodernebb értelmében. Csakhogy az a baj, hogy az okosága tulságosan modern és a végletekben azt a szomorú valóságot eredményezte, hogy Balku Eszter jelenleg a rendőrségi sötét fogadószoba ideiglenes vendége. Ugy történt, hogy nem tudta kifizetni a háziasszonyának a házbért, hát addig kérte, addig kunyorált neki, míg az asszony elfogadta a házbér fejében zálogul a Balku Eszter aprómarhát; számszerint négy ruczát és négy tyukot. Megvillant a szemé az örömtől, mikor az ajánlatot elfogadta a háziasszony, gondolta majd visszaszerzi ő azokat. Vissza is szerezte, három nap mulva ellopta valamennyit. — Megtalálták nála. Most már bánja a tettét, mert megbüntetik ám, azért hogy az övé volt.

* **Autonomat készülék Nagyváradon.** A várostól a budapesti mentő egyesület kérte, hogy az egyesület javára Nagyváradon áruosztó automata készülékeket állíthassanak fel. A tanács Kiss Dávid kereskedőnek megengedte, hogy a mentőegyesület javára az újvárosi kishid-főnél egy automat-készüléket állíthasson fel, melyből 10 fillér bedobása után különféle tárgyak esnek ki.

* **Hogyan terjedhet a sertésvész.** A magyar gazdák legutóbbi jourfixén tanulságos esetet beszélt el egy pestmegyei gazda. Gyömrő pestmegyei községből egy asszony 2 kiló húst vásárolt a budapesti vásártéren. Hazavivén a húst, szokás szerint vízben megmosta és a mosásra használt vizet abba a dézsába öntötte, a melyekből a sertéseknek enni adni szokott. Tettéknek ugyancsak megadta az árát, mert összes sertésállománya — 16 drb. — elhullott. Innen aztán a vész nagy vidékre terjedt tovább.

* **Katonák és a bicikli.** A belügyminiszter körrendeletileg értesíti a törvényhatóságokat azon szabályokról, melyeket a cs. és kir. közös hadügyminiszter a tényleges szolgálatban álló katonai személyek kerékpározására vonatkozólag megállapított. A szabályok a következők: Tényleges szolgálatban álló katonai személyek, kik a kerékpározást nyilvános utakon és tereken gyakorolni kívánják, felettes parancsnokságuktól e czélból névre szóló engedélyt nyerne. Az engedély kiszolgáltatása annak begizolásához van kötve, hogy az illető a kerékpározásban elegendő jártassággal bír, minek megítélésére a felettes katonai hatóság van hivatva. A kerékpárok csapattest és számszerint kellően meg lesznek jelölve. A katonai személyek utasítatnak, a biztonság és közlekedés érdekében kibocsájtott helyhatósági szabályokat pontosan betartani. A tényleges szolgálatból való kilépés alkalmával az engedély a felettes katonai hatóságnak visszaadandó.

* **Könyöradomány gyűjtés.** A belügyminiszter Fr. Linke Lukács camalduli szerzetesnek a gorotta cunoramontani (Ancona mellett) zárda részére könyöradományok gyűjtése végett két óra engedélyt adott.

* **A nagyhatalmak hadseregei.** Nem lesz talán érdektelen, ha leírjuk, mennyi embert tart fegyverben és milyen nagy összeget költ az 5 európai nagyhatalom béke idejében évenként a katonákra. Oroszország 907000, Németország 584000, Franciaország 564600, Ausztria-Magyarország 542000, végre Olaszország 278000 embert tart évenként fegyverben. Franciaországban minden 100 lélekre 13, Németországban 11, Olaszországban 9, Oroszországban 8,7, Ausztria-Magyarországban 8,2 katona esik. A hadügyi költségek; Oroszországban 350 millió, Franciaországban 320 millió, Németországban 290 millió, Ausztria-Magyarországban 200 millió, Olaszországban 120 millió forint. Ezek a számok mutatják, milyen sok erőt és óriási összeget takarítana meg Európa a nagyszámu katona-állomány általános megszüntetésével.

* **Felhívjuk olvasóink figyelmét.** lapunk mai számában. »A H a z a i a s z f a l t - i p a r r é s z v é n y t á r s a s á g« hirdetésére, a vállalat ugyanis helybeli képviselővel G é c z y Géza főmérnökét bizta meg.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Somnervirh-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss ezégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Füred-utca,
Frankl Mari főzde és hírlapelárúsi Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetés is elfogadható.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³⁰ d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁰ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ³⁰ d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁰ d. u., személyv. 3 ³⁰ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³⁰ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó h felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó h - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁰ d. e. 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ¹⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ⁰⁰ d. e. személyvonat 8 este.

E G Y L E T.

A »Biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egyesület« f. hó 16-án délelőtt 10 órakor a megyeház kistermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Irodalom és művészet.

— **Ambroise Thomas halála.** Mint egy párisi távirat jelenti, Ambroise Thomas, a francia zeneszerzők nevezte, ma meghalt. Megölte a tüdőgyulladás, amely néhány nappal ezelőtt ágyba döntötte. Vele utolsója halt meg a nagy francia zeneszerzőknek, akik e század közepén új irányt teremtettek meg az operálás terén. Thomas zenéje mindig dallamos, bár sokszor a triviálisba csap át; hangszerelése kellemes, különösen az énekhangok hatáson kezelése magyarázza meg egyes operáinak, így a két legismertettebbnek: Mignonnak és a Hamletnek nagy sikerét. Ő is mint Gounod és Auber, az olasz zene szépségéből merített s már huszonhat esztendőskorában, 1838-ban rta meg első vig operáját a »La double échelle«-t. Irt azonkívül rekviemet, vonós ötöst és négyest, zongoraábrándot, dalokat. A zeneoktatás terén is kiváló nyújtott; 1871-ben Auber utódja lett a párisi konzervatórium igazgatójában. Ezt az állást töltötte be haláláig, amely nyolcvanöt éves korában megfosztotta tőle a francia művészetet.

Igazságszolgáltatás.

Gondatlanságból emberölés. Szomorúan érdekes bűnyvet tárgyalt tegnap a nagyváradi kir. törvényszék; Opre György nagyváradi lakos bűnyvét. Az egész ügy egy szerencsétlen véletlen következménye, a mely véletlen két szegény család boldogságát dulta fel. Opre György ugyanis a nyáron, június 27-én véletlenségből megölte Sütő Pétert, ki a lövés következtében pár napra meghalt. Sütő Péter albérlője volt Oprének, ki a lat. szer. káptalantól 20 lánéz földet birt bérbe. Együtt voltak künn az nap a dinnyét megnézni, mikor a baj történt. Esti 8 óra tájban jöttek be a városba hárman. Sütő Péter elől, Opre György utánna, s végül Kavasdán Demeter ősi csász. Opre utközben kivette a pisztolyát és kiakarta löni belőle a golyót. A kakas azonban rozsdás volt és nem tudta felhuzni. Amint babrálta egyszer csak elszült és hátba lötte az előtte menő Sütő Pétert. Gondatlanságból okozott emberöléssel vádolta ezért Oprét a kir. ügyész. A törvényszék is ebben mondta ki bűnösnek és elítélte 2 évi fogházra. Azonkívül tartozik az özvegynek költségei fejében 200 forintot fizetni, a három árvának pedig egyenkint 100—100 forintot. Az ítélet ellen vádolt, panaszos és kir. ügyész felebezték.

Sommás perek. A m. kir. Curia f. hó elején tartott teljes ülésében egy hatásköri összeütközési eset alkalmából kimondotta, hogy 20 forinton aluli perek semmi esetben — tehát ha alperesre nézve kereskedelmi ügyletből származnak, akkor sem — tartoznak a sommás bíróságok hatáskörébe.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai.

»Bátyám!« mondá azután megindultságból a legnagyobb erélybe és határozottságba csapva át. »Aki engem elvesz, téged is elvesz, mert tőled elválva boldog se akarok lenni, még ideálom oldalán sem. Ne mondj ellen«, nevetett aztán, míg az öreg ember csóválgatta a fejét, »még nem jött el az elhatározás pillanata; ha arra kerül a sor, kész leszek mindent megtenni, amit csak kívánsz — az egyet kivéve, hogy tőled elváljak. Nélküled mi lennék én? elhagyott koldus leány New-York utcáin...«

»Hallgass, az Istenért!« szakitá félbe az öreg aggodalmasan. »Ne beszélj ilyeneket, mily könnyen meghallhatják a cselédek...«

A leány nevetett: »És ez boldogtalanná tenné téged, Bátyám? Engem ugyan nem. Hadd tudja meg mindenki, mivel tartozom neked, hadd tudja meg mindenki, hogy nem szégyenlem a szegénységet, a melyet módomban volt megizlelni. Amíg gazdagság vesz körül, ezt is megbocsájtják nekem; hisz a gazdagság oly köpönyeg, a mely mindent befed.«

Felállott minden megindultságot leküzdve, a megszokott módon gondoskodva nagybátyjáról. Midőn az nap elvált tőle s letérdelt esti imádságra, különös meleg fohászokat röpitett Istenhez jóltevőjéért, akit annyian kinevettek s kinek belső értékét csak ő ismerte igazán.

IV.

A legrosszabb kedvvel hagyta el Kattenstéd a Browning villát. Egyre üldözte Bessie képe ironikus vonásaival ajkai körül, barna szemeinek gunyos kifejezésével; az elkényeztetett szerencsefi nem tudta elviselni, hogy nem aratott osztatlan bámulatot, különösen ott, ahol annyira törte magát utána.

Azt mondják elég egy rózsalevél arra, hogy a sybarita nyugvóhelyét elviselhetlenné tegye. Theobald sybaritává lett szülei következtében, aki előtt minden keményebb érintkezés, akár physisai, akár morális, szenvedhetetlennek tűnt fel. Később a világ is kényeztette: szép volt, kifogástalan modoru, bizonyos határig elég okos, kivéve, ha határtalan hiúsága el nem ragadta.

Voltak rokonai, ha nem is épen gazdagok, de elég tekintélyesek, kik korlátolt szférájukban, mint a szomszédos udvarokban szereplő egyéniségek, bizonyos befolyásnak örvendtek. Csaknem mindig barátságos előzékenységgel találkozott egész mostanig. Jó párthienak tartották eddig s ime előáll egy leány, se nem szép, se nem előkelő, még csak nem is szelleműs, aki mégis mintegy lóhátról beszél vele. Egy pillanatra föl is támadt benne a gondolat, hogy fölhagy az udvarlással. Annyira nem jutott még, hogy minden áron el kellett volna venni a leányt. Legjobb lenne valamely nagyvárosba áttétni magát: majd csak kap ott valami gazdag örökösöt, akit egy kellemetlen nagybácsi ráadására nélkül elvehet. A házasság egyáltalán iszonyatos intézmény volt előtte. Odaadni szabadságot, egész életén át egy és ugyanazon teremtéshez kötve lenni, hárszonykeztűs vaskéz által visszatartva, hogy az életet kénye-kedve szerint élje — rettenetes! Azonban — gazdaságra szüksége volt s csak egy okos házasság útján juthatott hozzá. Utóvégre a leány nem is lenne olyan rossz, kivált ha jó kedvében van, a nagybácsi, az meg épen a nyakába akarja varrni. Nagy könnyelműség lenne most egyszerre végét szakítani a dolognak Mit tegyen?

Ilyen gondolatokba mélyedve érte el lakását. Inasa az ajtónál állott, jelentve, hogy immár félórája várja egy vendég; Russwurm bankár, aki mindezt beszélni óhajtott vele. Káromkodás tört ki a meglepett fiatal emberből. De azután megemberelte magát s látszólag elfogulatlanul egy dalocskát füttyörészve ment föl a lépcsőn. Midőn a legkeresettebb fényűzéssel berendezett szoba ajtaját felnyitá, látogatóját, egy sovány, energikus, markáns, de kellemetlen arckifejezésű férfit az egyik karszékekben kényelmesen elnyulva találta.

Szivar a szájában, úgy látszik egész ott-hon érezte magát.

Mosolyogva nyujtá kezét a fiatal ember elé, s úgy üdvözölte, mintha ő lenne itt az ur s nem aki belépett.

»Inasom valószínűleg nem mondta meg önnek édes Russwurm ur, hogy esetleg egész estig távol leszek? kérdé Kattenstéd a legkellemetlenebbül érintve Russwurm öntudatos fellépése által. »A várakozás hosszas lehetett és mily könnyen válhatott volna sikertelenné!«

»Oh, én biztam jó csillagomban«, válaszolá a bankár, s úgy tón, mintha észre se venné a hideg fogadtatást. »Ami pedig az unalmat illeti, itt szó se lehet róla. Terringettét, szép tárgyakat lehet ám itt látni! Drága bronz-érmék, perzsa-szőnyeg, értékes képek a falakon, virág mindenütt, egy tábornok se rendezhette volna be szebben.«

A bosszúság pirja öntötte el a báró arcát, de megemberelte magát s szóval nem nyivánította azt.

»Minek köszönhetem a szerencsét?« kérdé azután türelmetlenül, míg Russwurm némi gunymosolylyal nézett rá. »Minthogy várt reám, azt kell hinnem, hogy valami különös közlendője van.«

»Csak lassan, lassan«, vigyorgott Russwurm. »Persze hogy üzleti ügyekben jöttem, de azért nem akarok ajtóstul rontani be a házba. Először beszéljünk kedélyesen, hiszen tudja, mikor az üzleti ügyek elkezdődnek, ugy is vége minden kedélyességnek. Mondja meg tehát először is: hallott-e valamit Bornhauserről?«

»Bornhausen? Oh igen! valami szénbánya-vállalat, részvényekre fektetve...«

»Petroleumforrás földnagy ur! szép gazdag petroleumforrás! A legkiadóbb egész Németországban föltéve, hogy elég pénzt fektetnek belé. És ennek birtokosa néhány nap óta — én vagyok! Mindent megteszek, hogy engem tegyen a bánya Németország leggazdagabb emberévé!«

»Gratulálok Russwurm ur! Sikerüljön vállata!«

»Egyelőre azonban pénzre van szükségem, sok pénzre, rengeteg pénzre, hogy lendíthessek a vállalatot. Azért csak arra kérném, Báró ur! fizesse vissza kölcsönzött 40000 forintomat.«

A fiatal ember elváltozott színében; látszólag nyugodtan, erőltetett vidámsággal így szólt:

»Hogyan? Ön, Németország leggazdagabb embere nem hagyhatja nálam ezt a kis összeg pénzt?«

(Folyt. köv.)

T A V I R A T O K.

Uj aranygyapjasok.

Bécs, febr. 12. (Saját tud. táv.)

A király az utóbbi időben nagykorúvá lett főhercegeken kívül az aranygyapjas rendet még a következőknek adományozta: Paar Ede gróf főhadsegédnek, Eszterházy Pál hercegnek, Sapiecha Ádám hercegnek, Welsersheimb| gróf osztrák miniszternek, Thun gróf csehországi helytartónak, s Harruch János, Festetich Tasziló és Andrassy Aladár grófoknak.

A holnapi szavazás.

Budapest, febr. 13. (Saját tud. táv.)

A ház holnap valószínűleg névszerinti szavazással dönt Apponyi és Szapáry határozati javaslata fölött. A horvát képviselők, a Wekerle kabinet tagjai s Pulszky Ágost is szavazni fognak. A szabadelvű pártban ma este szóba került, hogy a mostani miniszterek ne szavazzanak, de az eszmét elvetették. Wlassics azonban — személyéről levén szó, a szavazásban nem fog résztvenni.

A képviselőház munkarendje.

Budapest. (Saját tud. táv.)

A hétfőn kezdődő pár napi parlamenti szünet után az új indemnity-javaslat kerül tárgyalásra, amelynek elfogadása vagy le-szavazása döntő befolyással lesz a politikai helyzet további alakulására.

Chevigné grófnő.

Budapest, febr. 13. (Saj. tud. táv.)

Balonyi vizsgálóbíró meg fogja keresni a francia bíróságokat Chevigné grófnő kihallgatása iránt. Pulszkyt ma kihallgatta

a vizsgáló bíró. Védőjének, dr. Nagy Dezsőnek kérdéseire közömbösen felelte, hogy egyáltalában nem sikkasztott, a reábizott pénzeket képeket vásárolt. Egy értékes kép lakásán van, három pedig utban van Londonból. Ezek busásan fedezik a hiányzó ötvenhatezer forintot.

Ferdinánd fenség.

Bécs, febr. 13. (Saját tud. távirata.)

A félhivatalos Politisches Correspondenz megczáfolja azt a hirt, hogy Ferdinánd bolgár fejedelem szuverén lesz. Csak a fenség czimet fogja a jövőben is megtartani.

Szófia, febr. 13. (Saját tud. táv.)

Kutusov tábornok, a csár képviselője ma délben ideérkezett.

Lemondó főispán.

Budapest, febr. 13. (Saját tud. táv.)

Beniczky Ferencz pestmegyei főispán lemondott állásáról.

A Pulszky-panama utójátéka.

Budapest, febr. 13. (Saját tud. táv.)

A Budapesti Hirlap mai számában megdöbbenő leleplezés volt arról a három nagybecsű képről. Egyik egy eredeti Leonardo da Vinci-vázlat, a másik egy Murillo kép, melyek kétségtelenül az Eszterházy-képtárhoz tartoztak valamikor a melyek titokzatos uton Párisba kerültek, ahol Szél C., a vicinális-ügyekből ismeretes vasutépítő, Festetich Andor gróf volt földmívelési miniszter koncesszionáriusa a veszprém-dombóvári vasutba félmilliónál nagyobb összegért áruba akart bocsátani. Ezek a képek, melyek most Budapesten vannak Szél C. irodájában, mint biztos forrásból értesülök, úgy kerültek mostani helyükre, hogy Festetich Andor gróf adta át eladás végett Szélnek. Mindenesetre kétségtelen, hogy Festetich a képeket Schwartz bécsi műárustól vette. Csak azt nem tudják még most sem, hogy hogyan kerültek a képek Schwartzhoz: Pulszky révén-e, vagy a régi Esterházy-képtárból a tulajdonosok által kivett képekből valók-e.

Foglalás Pulszkynál.

Budapest, febr. 13 (Saját tud. táv.)

Pulszky lakásán ma kezdték meg a biztosítási végrehajtást. Eddig 3000 frt értékű butort foglaltak le, de a legtöbbre tulajdon igényt jelentettek be.

Közgazdaság.

A gabonatőzsde reformja.

Az országos magyar gazdasági egyesület ma délután ülést tartott Bethlen András gróf elnöke alatt.

Az ülés a gabona-tőzsde reformjával foglalkozott, melyről a gazdasági egyesület megbízásából Bálint Imre hirlapíró tartott előadást és nyujtott be határozati javaslatot.

Bálint terjedelmes előadással indokolta javaslatát, mely a tőzsde egész reformját felöleli s a külföldi intézmények és hazai viszonyaink tekintetbevételével taglalja.

A javaslat lényege a következő:

Az első pont a kormány ingerenciájának öregbítését czélozza. A tőzsdén a kereskedelmi miniszteren kívül a másik két gazdasági tárca képviselőjét is kívánja esetleg kompromisszum

utján egy vagy két személyben. A tőzsde tanács minden határozatát a kormány hagyja jóvá. A kormány bizonyos árukat tőzsdei forgalom és jegyzés tárgyává tehet.

Ezzel kapcsolatban a második pont bizonyos áruknak a tőzsdei forgalomba való bevonását kívánja.

A harmadik pont az árjegyzés reformját és az informatórius szolgálat meghonosítását kívánja a börzén. Az árjegyzés reformja úgy történnék, hogy, a mint az értéktőzsdén ma is megvan, szekrény állíttassék föl a gabona- és terménytőzsdén is, melybe a történet kötések-ről, azoknak mérvéről és áráról az ügynök által aláírt lap dobassék be s ezekből állítsák össze az árjegyzést.

Az üzleti hírszolgálat abban állana, hogy a tőzsdén kívül kötött üzletek s más forgalmi adatok is kipuhatótassanak és közöltesse. A negyedik pont a gazda-érdekképviseletről szól, melyet a javaslat úgy komtemplál, hogy a tőzsdetanács 40 tagja közül tizet az országos magyar gazdasági egyesület küldjön be, tizet pedig a budapesti kereskedelmi és iparkamara.

Az ötödik pont a tőzsdetagságról rendelkezik. Nevezetesen megszorítja a tagfölvételt, s az ajánló tőzsde tagokra nézve bizonyos szavatosságot, esetleg kauczió letételét is kötelezővé teszi.

A hatodik pont az ügynöki kérdésre vonatkozik s nevezetesen az u. n. juxta-könyvek kötelező használatát czélozza, melyek előlegesen is, de az egyes lapok az üzlet megkötése után is hivatalosan lebélyegezendők. Ezek bizonyos ellenőrzést tesznek lehetővé.

A hetedik pont a határidő ügyeletről szól. A terminus-forgalom föltételeinek meghatározását a kormány jóváhagyásától teszi függővé. A különböző üzletet a havonkénti likvidációval akarja korlátozni. A fölmondást szabályozni akarja úgy, hogy ugyanaz a gabonamennyiség csak egyszer legyen felmondható, s erről is előzőleg hitelesen legyen bizonyítandó, hogy tényleg meg van és minőség tekintetében is használható a kötés lebonyolítására. A fölmondás a tőzsde részéről naponként előre megállapítandó árban történjék. A fölmondási jegynek részletes adatokat kell tartalmaznia az áru felvéására vonatkozólag.

A nyolcadik pont a buza-üzansz standard évenkénti változását kívánja.

A kilencedik pont a fegyelmi ügyet akarja szabályozni úgy, hogy a fegyelmi tanács elnöke szakbíró legyen. Szám szerint négy tagja között a tőzsdetanács összetétele arányában legyenek az érdekek képviselve.

A tizedik és utolsó pont a tőzsdebiróság intézményének reformjával foglalkozik. A bíróság szervezetét a szakbírókból álló hármas tanácsból és egy négytagú esküdtszékkel kombinálja. A esküdtszékben a tőzsdetanácsosok olyan arányban ülnek, hogy a tőzsde és a gazdaközönség érdekesportja kötelezőleg képviselve legyen egy-egy taggal, a két perlekedő fél ugyan csak egy-egy általuk választott taggal. Az esküdtek konzultatív elemek, a bírák ítélkeznek. Az ítélet formai hibáknál fölbevezhető csak. De az érdekképviselek érdekesportjaitak sértő ténybeli megállapításnál folyamodhatnak. A bíróság csak olyan tőzsdeügyekben ítélkeznek, mely sem nem fiktív, sem nem különbözőzeti s az ily fegyelmi vétséget képező ügyletet a fegyelmi tanácshoz hivatalból teszi át.

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, február 13.

B u z a tavaszra, bácskai	7.15
> tavaszra, északi	7.17
> szeptember-októberre, bácskai	6.95
> szept.-okt.-re északi	6.97
R o z s tavaszra, bácskai	6.45
R o z s tavaszra, északi	6.46
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	4.35
> jun.-jul.-ra, északi	4.36
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.90
> aug.-szept.-re, északi	11.00

Bécs, február 13.

B u z a tiszai	7.65—7.95
> bányási	7.45—7.80
> bácskai	7.45—7.65
> szokványú ősze	7.56—7.58
> szokványú tavaszra	

R o z s tiszavidéki	7.20—7.35
> szokványú ősze	6.47—6.49
> szokványú tavaszra	
T e n g e r i magyar	4.70—4.80
Z a b, magyar kereskedelmi	6.45—6.43

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. február 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	124.50
Magyar koronajárdék	99.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereségi sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.50
Osztrák járdék papirban	101.—
Osztrák járdék ezüstben	101.—
Osztrák járdék aranyban	122.25
Osztrák korona járdék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	1010.—
Magyar hitelbank részvény	436.50
Osztrák hitelintézeti részvény	385.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	375.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	956.—
Német birodalmi márka	59.50
London vista	120.80
Páris vista	47.86
20 márkás arany	11.80

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

35 2-3 **A Hazai**
aszfalt-ipar részvénytársaság
 ezelőtt Tatarosi
Budapest, Arany János-utca 34. sz.

Elvállal mindennemű
aszfalt-burkolatok készítését,
 — alapfalak elszigetelését meleg uton aszfalttal, —
nedves lakások szárazzá tételét.

Tetőfedések
 kátránymentes valódi aszfalt fedélemekkel
 Szállít valódi
aszfalt fedél- és elszigetelő
lemezeket.

Olajosztálya: mindennemű gépkező-olajakat és kocsikenőőst.
 Felvilágosításokkal és költségvetésekkel

Séczy Géza
 vállalati főmérnök szolgál. — Lakása: Olasz, N.-Füzes-utca 44/b. a nemzeti hid mellett.

HÍRES, VALÓDI 301 16—36

MARIACZELLI GYOMORCSEPPEK.

Készíti BRADY KÁROLY, „Az örangyalhoz“ címzett gyógyszerárban Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitünő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és altesti bántalmak, gyomorgörös és kolikánál** évek hosszú során át asználtattak úgy felnőtteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánynál oly hathatósaknak bizonyultak, ma-radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségtől — különösen az alatt felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávéskanállal veszünk.

A máriaczelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben tulhalad minden más szert, különösen étvágyhiány, rosszszagu lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőgös, kolika, gyomorkatharus, gyomorgörös, aránytalan nyálkaképződés, sárgaság, utálat és hányás, főfájás, ha a gyomortól ered, gyomorgörös, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése ételek és italok által, majlép- és vesebetegségeknel (aranyér).

Ezen cseppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferencziek klastromának egy apátja Szíriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Szíriában és Palestinában csodálták, ki őt segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen cseppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szinten egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főtisztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kovács János, ki tényleg hosszú életét ezen cseppeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, ki a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen cseppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen cseppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikereket mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen cseppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkatrészei minden más orvosság vegyeit nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedveit, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Azsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriaczelli cseppek gyöngéden oldólag hatnak, igen kellemes keserű ízűek és reggel éhgyomorral, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállal beveendő (gyermeknek csak egy 12 mádrésznyit kell adni) és friss vízzel vagy vizezett borral leöblítendő. Bevétel után e cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell még jegyezni, hogy e cseppek folytonos használata által a fennbe idézett betegségek bármelyike 2-4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

Használati utasítás.

Ovás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérelték csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi máriaczelli gyomorcseppekkel eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi máriaczelli gyomorcseppek a legnagyobb győgyerővel bíró növényekből készülnek s valódiságuk jeléül vörös az idenyomatott védjegy s aláírással ellátott papirba van csomagolva és a minden üveghez mellékelt használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriaczelli gyomorcseppek a következő győgytárakban kaphatók.

Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Petri Ottó, Székely A., Budai Emil, Városházter 9. Buttyin Tomcsányi L., Abony, Lukács Gy. Apatin, Rátaj Th. Apáca, Bonomy Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schaffner A. Aranyos-Maróth, Bittó Károly, Aszód, Dóza A. Baja, Hollósy József, Nagy Sándor, Bánfalvy, Aaró András, Baranya-Selye, Uwira Fr. Barcs, Kohut Sándor, Béla, Tunner János, Berettyó-Tjfal, Tamási G., Bicske, Göllner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cserevnyák Gy., Kanitz Odón, B.-Mágocs, Szép Géza, B.-Szarvas, Bugyis A., Bonyhád, Kramlin József, Bazin, Meisl Fr. Czegled, Bohus Ed., Zalai, Csáková (Temes), Toldy Sándor, Csenec, Ruter J. Csepreg, Kokas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Debreczen, Göll Nándor, Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Rotschnek Emil, Tamásy Balás, Datta, Braumüller E., Diószeg, Vaday Ignác, Dobsina, Trécher, Doolova, Kos József, Dorozsma, Karcsay Károly, Duna-Pataj, Mndra Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowicky, Molitorisz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. özevgye, Muzáth L. Ernőhályfalva, Matray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka,

Cornides K. Fekete Ardo, Sztempák Géza, Fiume, Mizzán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zsiga László, ifj. Erreth János, Sipőcz István, Gübel Kálmán, Gödöllő, es. és kir. udv. győgyosztár, N.-Beeskerek, Köllner J. Moczkovcsák D. Nagy-Kani zsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnár Lajos, Nyír György, Hering Sándor, Győrött, Mehlschmidt J., Hadházi, Farkas Odón, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holecz Mátyas, H.-M.-Vasárhely, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Németh L. Hólics, Mulbauer R. J., Homona, Szekerák Ambrus, Hosszúfalu, Jekelius G. Hosszu-Pályi, Sárossy Imre, Huszt, Keresztes József, Iglo, Gärtner Ealmán, Ipolyság, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerlaud K., Kápolnás-Nyék, Hankóczy E. Kaposvár, Czollner, Pataky Andor, Kapuvár, Vavreskay János. Karánszecs, Müller J., Ristic, Kassa, Gallik Géza, Mégay Gusztáv, Molnár Lipót, Wandraschek Károly, Kecskemét, Katona, Molnár, Farkas J. Bódogh F. Kékes, Scheint A. Késmárk, Genersich Károly.